VII kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Spraw Zagranicznych (nr 86)**

z dnia 20 czerwca 2013 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Spraw Zagranicznych (nr 86)

20 czerwca 2013 r.

Komisja Spraw Zagranicznych, obradująca pod przewodnictwem posła **Grzegorza Schetyny (PO)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (druk nr 1414), wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli, w zakresie działania Komisji:

1) część budżetowa 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej:
a) dochody i wydatki,
b) dotacje podmiotowe i celowe,
c) wynagrodzenia w państwowych jednostkach budżetowych
2) część budżetowa 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 31 i 75,
3) państwowa osoba prawna – Polski Instytut Spraw Międzynarodowych;

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2012 r. w zakresie działania Komisji,

– rozpatrzenie propozycji tematów badań kontrolnych Najwyższej Izby Kontroli w 2014 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Beata Stelmach** podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych wraz ze współpracownikami, **Janina Janek** doradca ekonomiczny w Departamencie Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli oraz **Iwona Sokolińska** główny specjalista w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej Ministerstwa Finansów.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Łukasz Andrzejczyk**, **Piotr Babiński** i **Artur Kucharski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Otwieram posiedzenie Komisji. Witam panią minister Beatę Stelmach, podsekretarza stanu w MSZ, a także przedstawicieli NIK i Ministerstwa Finansów.

Porządek dzienny obejmuje w pkt 1. rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. (druk nr 1414), wraz z analizą Najwyższej Izby Kontroli, w zakresie działania Komisji: część budżetowa 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej, część budżetowa 83 – Rezerwy celowe, w zakresie pozycji 31 i 75 oraz budżet PISM, w pkt 2. rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2012 r. w zakresie działania Komisji, w pkt 3. rozpatrzenie propozycji tematów badań kontrolnych Najwyższej Izby Kontroli w 2014 r. oraz w pkt 4. sprawy bieżące.

Przystępujemy do rozpatrzenia sprawozdania z wykonania budżetu państwa. Wszyscy państwo otrzymali sprawozdanie MSZ z realizacji budżetu, informację NIK i opinię BAS. Bardzo proszę panią minister Beatę Stelmach o zabranie głosu.

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych Beata Stelmach:

Dziękuję bardzo. Dzień dobry.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Realizacja budżetu MSZ za 2012 r. została szczegółowo przedstawiona państwu w przesłanym Komisji materiale. Chciałabym zatem odnieść się do najważniejszych i wynikających ze specyfiki MSZ spraw związanych z budżetem państwa w części będącej w dyspozycji MSZ.

Wydatki MSZ w ubiegłym roku były realizowane przez dysponenta części budżetowej, tj. resort spraw zagranicznych a także trzech dysponentów trzeciego stopnia, tj. centralę MSZ, przychodnię lekarską służby zagranicznej oraz Polski Instytut Dyplomacji im. Ignacego Paderewskiego a także przez sto sześćdziesiąt dwie placówki zagraniczne.

Zgodnie z ustawą budżetową, plan wydatków wynosił 1.774.000 tys. zł, co stanowiło 0,54% wydatków budżetu państwa. W trakcie roku wydatki zwiększono z rezerw celowych do wysokości 1.934.000 tys. zł, tj. do poziomu 0,59% wydatków budżetu państwa. Środki te były przeznaczone na: sfinansowanie zadań z zakresu pomocy rozwojowej, opłacenie zadośćuczynień zasądzonych wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, pomoc dla repatriantów, sfinansowanie zadań w dziedzinie współpracy z Polonią i Polakami za granicą.

W budżecie resortu spraw zagranicznych największą pozycję stanowiły wydatki związane z funkcjonowaniem placówek zagranicznych. Wyniosły one 65% wydatków MSZ i dotyczyły działalności osiemdziesięciu ośmiu ambasad, trzydziestu dziewięciu konsulatów generalnych, dwóch agencji konsularnych, ośmiu przedstawicielstw dyplomatycznych przy organizacjach międzynarodowych, dwudziestu trzech instytutów polskich a także Warszawskiego Biura Handlowego w Tajpej oraz Biura przedstawiciela RP przy Palestyńskiej Władzy Narodowej w Ramallah.

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. W 2012 r. dochody budżetowe, których głównym źródłem były dochody placówek zagranicznych, wyniosły 260.000 tys. zł i osiągnęły 169% wielkości prognozowanej w ustawie budżetowej. Podstawowym źródłem dochodów były opłaty za czynności konsularne. Były one wyższe niż planowano, z uwagi na realizację Konwencji wykonawczej do układu z Schengen, realizacji przepisów kodeksu wizowego oraz zasad współpracy lokalnej Schengen.

Jeśli chodzi o działalność MSZ w 2012 r., podstawowym celem polskiej polityki zagranicznej było umacnianie pozycji Polski w Europie i w świecie, zapewnienie jej bezpieczeństwa i optymalnych warunków modernizacji oraz rozwoju gospodarczego. Polska przywiązywała duże znaczenie do podtrzymania w Europie swej silnej pozycji, jako patrona i promotora polityki rozszerzenia oraz, jako wiarygodnego sojusznika w stabilnym ładzie euroatlantyckim. Celem działalności promocyjnej i informacyjnej było wzmocnienie wizerunku Polski jako odpowiedzialnej demokracji a także promocja interesów gospodarczych państwa. Podstawowym zadaniem służb konsularnych było zapewnienie optymalnej obsługi obywateli polskich przebywających za granicą oraz otoczenie stałą troską Polaków i osób polskiego pochodzenia stale zamieszkujących poza krajem.

Wysoka Komisjo. Kierownictwo MSZ z należytą powagą traktuje oceny i uwagi formułowane przez NIK. Daliśmy temu wyraz w realizacji zdecydowanej większości zleceń pokontrolnych NIK, sformułowanych po kontroli wykonania budżetu państwa w 2011 r., w część 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo RP w Unii Europejskiej.

Szanowny panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Proszę o przyjecie informacji o wykonaniu budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo RP w Unii Europejskiej za rok 2012.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo.

Czy przedstawiciel Najwyższej Izby kontroli chciałby zabrać głos?

Doradca ekonomiczny w Departamencie Administracji Publicznej Najwyższej Izby Kontroli Janina Janek:

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, wykonanie w 2012 r. budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo RP w Unii Europejskiej. Stwierdzone nieprawidłowości polegały m.in. na nierzetelnym planowaniu zadań inwestycyjnych i remontowych, nierzetelnym planowaniu potrzeb w zakresie zakupu mebli biurowych oraz niegospodarnym zakupie części tych mebli. Nieprawidłowości ujawniono także w toku innych kontroli przeprowadzonych w trzech placówkach zagranicznych w zakresie obsługi wizowej i wydawania Karty Polaka oraz kontroli w MSZ w zakresie gospodarowania majątkiem rzeczowym.

W kontrolach placówek negatywnie oceniono warunki obsługi interesantów w ambasadzie RP w Mińsku oraz stwierdzono inne nieprawidłowości dotyczące m.in. organizacji przyjmowania wniosków wizowych za pośrednictwem podmiotów zewnętrznych. W kontroli gospodarowania majątkiem rzeczowym negatywnie oceniono niezagospodarowanie wyposażenia oraz rozpoczęcie prac projektów dotyczących modernizacji Pałacyku Prze-ździeckich, mimo że toczyło się postępowanie w sprawie zwrotu tego budynku. Negatywne oceny wynikające z tych kontroli nie wpłynęły jednak bezpośrednio na ocenę, gdyż – albo dotyczy okresów wcześniejszych, albo ich charakter nie wiązał się bezpośrednio z wykonywaniem budżetu.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała sprawozdawczość budżetową. Opinia została wydana na podstawie badania prawidłowości przeniesień do sprawozdań łącznych danych ze sprawozdań jednostkowych dysponentów podległych dysponentowi części oraz badania wiarygodności i poprawności formalnej ksiąg rachunkowych centrali MSZ. W ramach badania ksiąg kontrolą objęto próbę dowodów i odpowiadających im zapisów księgowych, dotyczących 47.600 tys. zł wydatków MSZ. Badanie wykazało nieprawidłowość polegającą na przekazywaniu sprawdzonych pod względem merytorycznym dowodów do komórki właściwej w sprawach finansowych z opóźnieniem w stosunku do terminu określonego w wewnętrznych regulacjach MSZ. W wyniku tych opóźnień nie doszło jednak do nieterminowego regulowania zobowiązań.

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania w 2012 r. budżetu państwa, kontrolę dochodów budżetowych w części 45 ograniczono do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w sprawozdawczości rocznej, zatem nie dokonywano oceny prawidłowości planowania i realizacji dochodów.

Zrealizowane dochody wyniosły ponad 260.000 tys. zł, tj. 168,9% kwoty planowanej, głównie z tytułu opłat konsularnych oraz wpływu z różnych dochodów. Na wyższe od przewidywanego wykonanie dochodów wpływ miały m.in. różnice kursowe, trudne do oszacowania wpływy z tytułu zwrotu wydatków budżetowych poniesionych w latach ubiegłych oraz wpływy ze sprzedaży składników majątkowych a także uzyskanie nieplanowanych wpływów z tytułu kar umownych.

Na koniec 2012 r. w części 45 wystąpiły zaległości w kwocie ponad 7900 tys. zł, dotyczące głównie nieuregulowanych należności przejętych po byłym Urzędzie Komitetu Integracji Europejskiej. Dysponent części podejmował działania mające na celu odzyskanie należności. Ujawniono jednak przypadek niedochowania należytej staranności w przypadku dochodzenia należności z 2011 r. w kwocie 572,7 tys. zł od podmiotu, któremu udzielono dotacji. W 2012 r. nie podjęto żadnych czynności w celu jej wyegzekwowania.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, planowanie i wydatkowanie środków budżetu państwa w części 45. Zostały one zrealizowane w kwocie 1.800.000 tys. zł, co stanowiło 93,8% planu po zmianach. Niższe niż planowano wykonanie wydatków dotyczyło głównie wydatków inwestycyjnych, które zrealizowano zaledwie w 76% w stosunku do planu. Spowodowane to było głównie opóźnieniami bądź rezygnacją z inwestycji budowlanych. Po raz kolejny stwierdzono, że planowanie wydatków na inwestycje odbywało się z naruszeniem przepisów w zakresie wymaganych dokumentów, w szczególności programów inwestycji oraz z istotnymi zmianami w stosunku do pierwotnych założeń.

Szczegółowe badanie wydatków zrealizowanych przez MSZ w kwocie 62.700 tys. zł wykazało nieprawidłowości, które polegały m.in. na: nierzetelnym planowaniu zadań remontowych w pomieszczeniach budynku MSZ, w efekcie czego koszty remontu wzrosły w stosunku do obliczeń kosztorysowych; nierzetelnym planowaniu zakupu mebli biurowych, o czym świadczy wielomiesięczne nieużytkowanie znacznej części zakupionych mebli (nieprawidłowość ta została stwierdzona także w kontroli gospodarowania majątkiem rzeczowym); niegospodarnym wydatkowaniu kwoty 115,5 tys. zł na zakup foteli biurowych i konferencyjnych (analiza cen porównywalnych pod względem przeznaczenia foteli wykazała, że meble spełniające takie same funkcje można było zakupić o tyle taniej, bez uszczerbku dla uzasadnionych potrzeb MSZ); zawarciu umowy dotacji z naruszeniem zarządzenia ministra spraw zagranicznych (dotacji udzielono podmiotowi, który powinien zostać wyłączony z postępowania na etapie oceny ofert).

Przeciętne zatrudnienie w 2012 r. w części 45 wyniosło 3638 osób i w porównaniu do 2011 r. było niższe o 166 osób, tj. o 4,4%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie wyniosło 6743 zł i w porównaniu do 2011 r. było wyższe o 193 zł, tj. o 3%. Zmniejszenie zatrudnienia było wynikiem kontynuacji w 2012 r. prowadzonej od 2008 r. polityki racjonalizacji zatrudnienia. Miało to znaczący wpływ na zwiększenie średniego wynagrodzenia w związku z sukcesywnym wprowadzaniem motywacyjnego systemu wynagradzania pracowników.

Minister spraw zagranicznych złożył do kolegium NIK zastrzeżenia do przedstawionych w wystąpieniu pokontrolnym NIK nieprawidłowości, dotyczących: nierzetelnego planowania zadań inwestycyjnych i remontowych, wydatków na zakup energii elektrycznej na podstawie umowy zawartej bez stosowania umowy – Prawo zamówień publicznych, nierzetelnego planowania potrzeb w zakresie mebli biurowych i niegospodarnego zakupu części mebli. Kolegium NIK uwzględniło zastrzeżenia dotyczące wydatków na zakup energii elektrycznej a pozostałe zastrzeżenia oddaliło.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo.

Czy przedstawiciel ministra finansów chciałby zabrać głos?

Główny specjalista w Departamencie Finansowania Sfery Budżetowej Ministerstwa Finansów Iwona Sokolińska:

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Otwieram debatę. Proszę o pytania i wypowiedzi. Pan poseł Krząkała.

Poseł Marek Krząkała (PO):

Bardzo dziękuję, panie przewodniczący. Ocena BAS oraz NIK jest pozytywna, choć NIK formułuje zastrzeżenia, które zostały przed chwilą omówione. Zostały one ujęte w raporcie na str. 7.

Chciałbym zapytać panią minister, jaka jest szansa na wyegzekwowanie od Fundacji Polska Akcja Humanitarna kwoty z tytułu nieprawidłowo wykorzystanej dotacji za projekt „Poprawa dostępu do wody"?

Pozostałe zastrzeżenia zostały przedstawione, więc nie będę się na nich skupiał. Ważna jest informacja, że nieprawidłowości dotyczyły kwoty 0,03% wydatków, czyli niewielkiej sumy.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Czy są pytania? Bardzo proszę, poseł Szczerski.

Poseł Krzysztof Szczerski (PiS):

Dziękuję bardzo. Na początku uwaga ogólna: wskaźnik 0,6% budżetu państwa nie pozwala na prowadzenie wielowymiarowej polityki zagranicznej. To jest generalna uwaga przy każdorazowym rozliczaniu budżetu. Państwo polskie powinno być stać na to,

żeby prowadzić politykę zagraniczną za znacznie większe środki finansowe. Obecnie ta polityka jest skromna.

Mam kilka pytań. Po pierwsze – pragnę zapytać o wykorzystanie rezerwy celowej przeznaczonej na pomoc dla repatriantów. Była to kwota 100 tys. zł a wydano 68 tys. zł czyli – nie prowadzimy żadnej polityki w tym zakresie. Dlaczego nie wydatkowano nawet kwoty 100 tys. zł, co w skali budżetu jest znikomą sumą? Dlaczego tak skromnie działamy w tym zakresie? To urąga także celom, które państwo przedstawiliście jako cele polityki zagranicznej.

Drugie pytanie dotyczy inwestycji, zwłaszcza zakupu sprzętu. Jednym z elementów planu modernizacji polskiej służby zagranicznej była modernizacja sprzętu. W raporcie NIK znajduje się informacja, że w kwestii dysponowania sprzętem elektronicznym w MSZ są problemy z zaleganiem starego sprzętu i z błędnym zakupem nowego sprzętu. Chciałbym zapytać o poczynione inwestycje w zakresie sprzętu. Jakie to były środki i w jaki sposób były wydatkowane?

Po trzecie – jakie oszczędności w budżecie MSZ zostały poczynione dzięki temu, że powstała Fundacja Solidarności Międzynarodowej? Omawialiśmy odrębnie budżet fundacji, który wydaje mi się wielce dyskusyjny. Część pieniędzy została wyprowadzona do osobnej fundacji prowadzonej przez byłego wiceministra spraw zagranicznych. Jakie przyniosło to oszczędności dla budżetu państwa?

Mam również pytanie o politykę kadrową. Dla mnie osobiście nie jest optymistyczna informacja, że zmniejszył się skład osobowy na placówkach oraz w centrali, chyba że pani minister stwierdzi, iż zmniejszenie liczby pracowników wiąże się z zatrudnianiem nowych i wymianą kadrową w MSZ a nie po prostu – z cięciem etatów. Nie chodzi o redukcję etatów, lecz żeby dokonywać wymiany kadrowej i pokoleniowej. Ile nowych osób zostało zatrudnionych w MSZ? Jak dokonuje się wymiana kadr?

Ostatnia kwestia. Chciałbym zapytać panią przedstawicielkę NIK i panią minister o kontraktowanie na zewnątrz usług konsularnych w zakresie pośrednictwa wizowego. Jakie są skutki finansowe? Jak NIK ocenia przejrzystość procesu pośrednictwa w wydawaniu wiz? Uczestniczące w tym procesie podmioty prywatne pobierają dodatkowe opłaty. Jest to dla mnie problematyczne.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Czy są jeszcze pytania? Pan poseł Sellin, bardzo proszę.

Poseł Jarosław Sellin (PiS):

Rok 2012 to pierwszy rok realizacji finansowej opieki nad Polonią i Polakami za granicą. Chciałbym zapytać o ogólną opinię, czy system opieki nad Polonią i Polakami za granicą jest bardziej efektywny pod nadzorem MSZ czy też był lepszy pod nadzorem Senatu RP? Jak to oceniają organizacje polonijne działające za granicą? Kwoty nie są imponujące: opieka nad Polakami za granicą 4500 tys. zł, szkolnictwo polskie za granicą 12500 tys. zł, kolonie dla Polaków z zagranicy 1500 tys. zł. Docierają do nas różne opinie krytyczne, wskazujące, że opieka nad Polakami za granicą nie poprawiła się w stosunku do sytuacji, kiedy Senat sprawował tę opiekę.

Jak oceniacie państwo tę sprawę, również w wymiarze finansowym?

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Pani poseł Marcinkiewicz, bardzo proszę.

Poseł Małgorzata Marcinkiewicz (RP):

Nawiążę do kwestii repatriacji – świetnie, że chcemy mieć rodaków w kraju, ale to, co im gwarantujemy, jest karygodne. Osoby przyjeżdżające do Polski nie mają uznawanych dyplomów. Podam przykład repatriantki z Ukrainy, pani doktor z dwudziestoczteroletnim stażem, której dyplom nie jest uznawany w Polsce. To jest skandaliczne. W tej materii powinniśmy przedsięwziąć jakieś działania. Obecnie ci ludzie nie mają uznawanych dyplomów i są nikim w Polsce.

Kolejna kwestia dotyczy naszych konsulatów na Ukrainie i Białoruś. Wspomniał o tym poseł Szczerski. Docierają do mnie sygnały, że pod naszym konsulatem we Lwowie stoi bus – biuro. Firma inkasuje 50 USD, składa się tam dokumenty i wchodzi od razu. Nie można bezpośrednio zalogować się na stronie konsulatu. To skandal. Tam są tysiące ludzi oczekujących.

Trzecia sprawa dotyczy wiz dla biznesmenów. Jest dużo inwestorów z Ukrainy i biznesmenów, którzy chcieliby współpracować z naszymi przedsiębiorcami. Oni muszą oczekiwać w kolejkach do czterech miesięcy. To jest skandaliczne. Tak nie powinno być. Dla nich powinno być osobne okienko.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję. Czy są jeszcze pytania? Nie ma zgłoszeń.

Poproszę panią minister o udzielenie odpowiedzi.

Podsekretarz stanu w MSZ Beata Stelmach:

Bardzo dziękuję. Zacznę od ostatnich pytań. Pani poseł Marcinkiewicz odpowiadam, że przyjrzymy się sprawie busu, który stoi pod konsulatem. Nie znamy tego problemu w chwili obecnej.

Kwestia uznawania dyplomów do postulat do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Problem repatriantów to kompetencja Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Jest chodzi o pozycję w budżecie, której dysponentem jest MSZ, chodzi o pomoc dla repatriantów. 68 tys. zł wykorzystano na sfinansowanie pomocy osobom pochodzenia polskiego i członkom ich najbliższej rodziny zamieszkałym za granicą i ubiegającym się o repatriację do Polski. Ze względu na brak możliwości jednoznacznego określenia terminu zapewnienia repatriantom mieszkania i innych elementów niezbędnych do funkcjonowania kwota przyznana z rezerwy celowej nie została w całości wykorzystana. To szersze pytanie i MSZ nie może się do tej kwestii w pełni ustosunkować.

Odpowiadam na pytanie posła Sellina: opieka nad Polonią i Polakami poza granicami kraju zawsze była w gestii MSZ. Nic się nie zmieniło. Obecnie MSZ dysponuje większymi środkami, które zostały przeniesione z dyspozycji Senatu. O szczegółową ocenę po kilkunastu miesiącach nadzorowania tej kwestii przez MSZ poproszę panią Reginę Jurkowską, zastępcę dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą, odpowiedzialną także za przygotowanie programu przyznawania w ramach konkursów środków z dotacji celowej.

Zastępca dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą MSZ Regina Jurkowska:

Dziękuję bardzo. Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Departament Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą wykonał w ubiegłym roku budżet w wysokości 88.297 tys. zł. Taką kwotę rozdysponowaliśmy w ramach realizacji postępowania konkursowego na realizację zadania publicznego – współpraca z Polonią i Polakami za granicą, na które przeznaczono 52.205 tys. zł, oraz za pośrednictwem ambasad i konsulatów na świecie. W ramach procedury konkursowej wpłynęło dwieście jeden wniosków opiewających na łączną kwotę prawie 140.000 tys. zł czyli ponad 2,5 razy większą niż wielkość rezerwy budżetowej przeznaczonej na ten cel. W ramach konkursu pozytywnie rozpatrzono osiemdziesiąt sześć wniosków, w tym sześćdziesiąt dziewięć projektów i siedemnaście programów, na łączną sumę 52.204 tys. zł.

Na edukację, wspieranie potencjału wydatkowano ponad 21.000 tys. zł, na prawa mniejszości polskich i Polaków za granicą, wspieranie środowisk polskich – 11.000 tys. zł, na projekty z zakresu kultury, promocji komunikacji – ponad 13.000 tys. zł i na projekty z dziedziny dziedzictwa narodowego i kulturowego – ponad 6500 tys. zł. Równolegle osoby polskiego pochodzenia otrzymywały wsparcie za pośrednictwem polskich placówek za granicą – z zakresu szkolnictwa 12.500 tys. zł, na opiekę nad miejscami pamięci narodowej – 1360 tys. zł, na kolonie i obozy – 1600 tys. zł oraz na kulturę i sztukę – 9370 tys. zł.

Współpraca MSZ z podmiotami, które biorą udział w konkursach, układa się dość dobrze, aczkolwiek widzimy, że występują problemy z rozliczaniem wydatków. Nie pod-

chodzimy do tych spraw restrykcyjnie, lecz przyjaźnie. Staramy się wyjaśniać problemy w trybie roboczym. Prowadzimy bogatą korespondencję z podmiotami, które z nami współpracują w tym zakresie. Mamy nadzieję, że z czasem uda nam się wypracować taką formę kooperacji, że rozliczenia będą odbywać się sprawnie.

Widzimy, że zainteresowanie konkursem realizowanym przez MSZ wzrasta. W bieżącym roku było dużo większe niż w poprzednim. To zobowiązuje nas do bardziej efektywnego ustalania priorytetów, aby środki były wydatkowane na najbardziej pilne potrzeby i wyzwania. Każdego roku MSZ opracowuje plan współpracy z Polonią i Polakami za granicą. Obecnie jesteśmy w trakcie opracowywania założeń planu na rok przyszły. Wyciągamy wnioski z lat minionych.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo.

Pani minister, bardzo proszę.

Podsekretarz stanu w MSZ Beata Stelmach:

Pan poseł Szczerski zadał wiele pytań. Za chwilę się do nich ustosunkuję. Przedtem jednak odpowiem na pytanie posła Krząkały dotyczące Polskiej Akcji Humanitarnej. Istotnie temat powrócił w wystąpieniu pokontrolnym w marcu 2011 r., kiedy NIK wskazała na nieprawidłowości w wydatkowaniu przez PAH niektórych kwot. Zgodnie z zaleceniami, MSZ przeprowadziło ponowną, pełną weryfikację sprawozdania z realizacji dwóch projektów PAH oraz rozpoznało możliwości prawne dochodzenia należności z tytułu udzielonych dotacji. Po analizie dokumentacji, z uwzględnieniem rekomendacji NIK, potwierdzono, że należność PAH wobec MSZ wynika z nieprawidłowości w wydatkowaniu dotacji i wynosi łącznie z rozliczenia obu projektów 466,9 tys. zł, wraz z odsetkami od tej kwoty.

Do obu umów dotacji przygotowane zostały przez MSZ korekty akceptacji sprawozdań, które zostały następnie przesłane do Fundacji Polska Akcja Humanitarna. Z uwagi na niedokonanie zwrotu w określonym terminie zostało wszczęte postępowanie administracyjne – w przypadku pierwszej dotacji – w kwietniu br. a w przypadku drugiej dotacji – w maju br. W toku prowadzonych postępowań PAH złożyła na początku czerwca wnioski o umorzenie oraz umorzenie i rozłożenie na raty części należności. Obecnie podlegają one analizie przed wydaniem decyzji. Zgodnie z Kodeksem postępowania administracyjnego decyzje będą podstawą do egzekwowania określonych w nich należności budżetu państwu, dzięki czemu będą wypełnione zalecenia NIK.

Teraz odpowiedź na pytania posła Szczerskiego. Nie wiem, czy satysfakcjonująca była odpowiedź odnośnie do pomocy dla repatriantów. Mam nadzieję, że tak.

Drugie pytanie dotyczyło inwestycji i zalegającego sprzętu elektronicznego.

Panie przewodniczący, chciałabym prosić o zabranie głosu pana Szczepańca, dyrektora Biura Administracji, który udzieli odpowiedzi na to pytanie.

Dyrektor Biura Administracji MSZ Artur Szczepaniec:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo. Pan poseł Szczerski poruszył sprawę niewykorzystanego sprzętu. Chciałbym poinformować Komisję, że większość zaleceń NIK co do gospodarowania rzeczowymi składnikami majątku została zrealizowana. Kontrola zakończyła się we wrześniu. W tym czasie było wystąpienie pokontrolne. W obecnej kontroli przeprowadzonej w pierwszym kwartale br. w zakresie wykonania budżetu NIK nie formułowała tego typu zarzutów. Sprawa, którą poruszyła NIK, dotyczyła zakupu sprzętu – konkretnie foteli. Różnica w interpretacji wynikała z tego, że fotele, które stanowią wyposażenie sal reprezentacyjnych MSZ, zakupione w trybie przetargu nieograniczonego, zostały porównane z podobnymi fotelami dostępnymi na rynku. Kwota 115 tys. zł została uznana jako wydatkowana niegospodarnie.

Jak wspomniałem, pozostałe zalecenia NIK w zakresie sprzętu informatycznego zostały w większości zrealizowane.

Dziękuję.

Podsekretarz stanu w MSZ Beata Stelmach:

Odpowiadam na pytanie w kwestii Fundacji Solidarności Międzynarodowej, dotyczące oszczędności. Fundacja nie została założona po to, by uzyskiwać oszczędności, lecz by w dużo szerszym zakresie umożliwić finansowanie projektów, również przez podmioty trzecie, niekoniecznie z budżetu MSZ. Oszczędności jako takich nie odnotowujemy, natomiast Fundacja ma większe możliwości funkcjonowania, również przy wykorzystaniu środków dodatkowych, które wcześniej nie były możliwe do wykorzystania, gdyż nie mogły przechodzić przez budżet MSZ.

Co do pytania odnośnie do polityki kadrowej, pan poseł pytał o konkretne liczby, którymi teraz nie dysponujemy. Zobowiązujemy się przekazać odpowiedź na piśmie.

Jeśli chodzi o usługi konsularne i skutki finansowe, w większości przypadków, by usprawnić obsługę osób ubiegających się o wizy, a także zwiększyć dostępność do tych usług, stosujemy poza standardowymi procedurami i obsługą konsularną *outsourcing* wizowy. Ta procedura jest przewidziana i zalecana przez UE. Wydaje nam się, że te procedury dają szansę, by proces przebiegał transparentnie, zwłaszcza, że stawki za usługę są publiczne. Skutki finansowe są odpowiedzią na usprawnienie procedur i zwiększenie dostępności do pozyskiwania wizy do Polski.

To są wszystkie pytania, które wynotowałam. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są jeszcze pytania?

Poseł Krzysztof Szczerski (PiS):

Prosiłem, żeby pani przedstawicielka NIK ustosunkowała się do kwestii transparentności procedur w zakresie obsługi wizowej.

Doradca ekonomiczny NIK Janina Janek:

Jeśli chodzi o obsługę wizową poprzez prywatną firmę VFS Global na Ukrainie, na mocy umowy zawartej 9 sierpnia 2011 r. ambasada w Kijowie powierzyła obsługę wniosków wizowych składanych przez obywateli. Obsługa polega na przyjmowaniu wniosków wizowych, obróbce, sprawdzeniu i przekazaniu ich do konsulatu celem wydania wizy. Firma pobiera od wnioskujących o wizę 19,5 euro za rozpatrzenie dokumentów.

Zastrzeżenia NIK dotyczyły tego, że *gros* aplikujących kieruje się bezpośrednio do punktów przyjmowania wniosków wizowych obsługiwanych przez VFS Global. Łatwiejszy jest dostęp za pośrednictwem tej firmy niż bezpośrednio do konsulatu. Tak było w Odessie i Lwowie, gdzie przeprowadzaliśmy kontrole. We Lwowie około 80% wniosków wizowych jest kierowanych przez tego pośrednika a 20% – bezpośrednio.

Były problemy z zarejestrowaniem się w systemie e-konsulat. Sam fakt zarejestrowania wniosku nie oznaczał rychłego terminu przyjęcia w konsulacie na złożenie wniosku. Były to terminy dwu- trzymiesięczne. Osoby były kierowane do podmiotu zewnętrznego, który pobiera opłatę 19,5 euro. Trzeba stwierdzić, że MSZ zniosło opłaty za rozpatrzenie wniosku o wizę krajową. Zachowane zostały opłaty za wizę Schengen.

Były problemy z wyznaczeniem terminu złożenia wniosku wizowego wprost w konsulacie. Ograniczało to prawo aplikującego w kwestii możliwości uzyskania wizy bezpośrednio w konsulacie. Problematyczne jest przekazanie całości sprawy podmiotowi zewnętrznemu, w tym danych personalnych osób ubiegających się o wizę. Nie zapewniono kontroli systemów informatycznych, które gromadziły informacje. Nie wiadomo, czy one były szczelne.

Jeśli chodzi kontrolę w Mińsku, nie było tam pośredniczącej firmy zewnętrznej, ale były problemy z wyznaczeniem terminu w konsulacie na złożenie wniosku wizowego. Były niesamowite kolejki przed konsulatami i nie zapewniono właściwych warunków przyjmowania aplikujących o wizę.

NIK zawarła wnioski z kontroli na str. 10 informacji. Skierowaliśmy je do MSZ i do placówek zagranicznych. W odniesieniu do konsulatu w Mińsku dotyczyły one podjęcia w porozumieniu z MSZ skutecznych działań w zakresie poprawy warunków obsługi interesantów, w tym działań zapewniających ubiegającym się o wizę możliwości wyznaczenia w systemie e-konsulat terminu złożenia wniosku.

W przypadku konsulatu w Odessie i Lwowie NIK sformułowała postulat skrócenia okresu oczekiwania na złożenie wniosku o wydanie wizy bezpośrednio w konsulacie, liczonego od chwili jego zarejestrowania w systemie e-konsulat. W Odessie punkt przyjmowania wniosków wizowych utworzono bezpośrednio w mieście. W ciągu miesiąca zaledwie pięć wniosków było skierowanych bezpośrednio do konsulatu. Pozostałe były kierowane za pośrednictwem punktu ulokowanego również w Odessie. NIK zwróciła uwagę, że należałoby ułatwić dostęp aplikującym z innych, bardziej odległych miast niż Odessa.

NIK wniosła o rozważenie wspólnie z MSZ określenia zasad, sposobu i osób właściwych do dokonywania kontroli w punktach przyjmowania wniosków wizowych w celu zagwarantowania należytego nadzoru nad ochroną danych przez usługodawcę zewnętrznego, w tym przeprowadzania kontroli w zakresie informatycznych środków bezpieczeństwa przetwarzania danych osobowych oraz przetwarzania danych jedynie na potrzeby ubiegania się o wizę.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo.

Poseł Krzysztof Szczerski (PiS):

Odpowiedź jest wystarczająca. Wydaje mi się jednak, że powinniśmy wrócić do tej sprawy na jednym z merytorycznych posiedzeń Komisji. Problem był poruszany w ubiegłym roku, ale nic się nie zmienia.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Nie ma więcej pytań. Proponuję, aby Komisja rekomendowała przyjęcie sprawozdania z wykonania budżetu. Przeprowadzimy głosowanie.

Kto jest za pozytywną rekomendacją? (11) Kto jest przeciw? (0) Kto wstrzymał się od głosu? (1).

Chciałbym zaproponować, żeby poseł Krząkała reprezentował stanowisko Komisji na forum Komisji Finansów Publicznych. Czy pan poseł wyraża zgodę?

Poseł Marek Krząkała (PO):

Tak. Dziękuję za zaufanie.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Bardzo proszę, pani minister.

Podsekretarz stanu w MSZ Beata Stelmach:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, chciałabym bardzo podziękować.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję państwu.

Przystępujemy do rozpatrzenia pkt 2. czyli sprawozdania z działalności NIK w 2012 r. w zakresie działania Komisji. Czy przedstawicielka NIK chciałaby zabrać głos? Bardzo proszę.

Doradca ekonomiczny NIK Janina Janek:

W planie pracy NIK na 2012 r. ujęto dwieście dwie kontrole, w tym dziewięćdziesiąt pięć kontroli wykonania budżetu państwa, które są obecnie omawiane na posiedzeniach komisji sejmowych. Oprócz kontroli planowych NIK objęła kontrolami doraźnymi w ramach dwustu dwudziestu pięciu tematów ponad pięćset jednostek. Ogółem w 2012 r. kontrolami objęto dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt sześć jednostek, nieco więcej niż w roku poprzednim. Do końca 2012 r. przedłożono Wysokiej Izbie w formie stosownych informacji wyniki stu osiemdziesięciu pięciu kontroli, które były realizowane zarówno w 2011 r., jak i w 2012 r. Wyniki kontroli ujawniły nieprawidłowości w wymiarze finansowym na kwotę ponad 18.700.000 tys. zł, zaś wymierne korzyści finansowe wyniosły ponad 450.000 tys. zł. W wielu prowadzonych kontrolach NIK stwierdza, że przyczyną nieprawidłowości są niedomagania systemowe, których usunięcie jest możliwe poprzez zmianę prawa.

W 2012 r. NIK przedstawiła w dwudziestu czterech informacjach o wynikach kontroli sześćdziesiąt pięć wniosków *de lege ferenda*, w tym pięćdziesiąt dotyczących zmiany przepisów rangi ustawowej. Niestety, tylko osiem wniosków zostało zrealizowanych. Waga niektórych nieprawidłowości w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa obligowała NIK do zawiadomienia o tym stosownych organów. W 2012 r. skierowano sto trzydzieści sześć takich zawiadomień, w tym osiemdziesiąt pięć do prokuratur i dwadzieścia dwa do urzędów skarbowych.

Działalność kontrolna NIK odbywała się we współpracy z innymi organami kontroli, rewizji i inspekcji. NIK korzystała z kontroli tych organów, zlecała im przeprowadzenie niektórych kontroli oraz prowadziła kontrole wspólne.

Jeśli chodzi o kontrole w zakresie działania Komisji, NIK przeprowadziła w MSZ kontrolę wykonania budżetu państwa w części 45 – Sprawy zagraniczne i członkostwo RP w Unii Europejskiej, w trzech placówkach zagranicznych MSZ – ambasadzie RP w Mińsku oraz w konsulatach generalnych RP w Odessie i Lwowie. NIK przeprowadziła kontrolę, której przedmiotem było funkcjonowanie placówek zagranicznych MSZ, ze szczególnym uwzględnieniem zadań służby konsularnej, w zakresie wydawania wiz i Karty Polaka. Ponadto w Ministerstwie Spraw Zagranicznych NIK przeprowadziła kontrolę w zakresie gospodarowania rzeczowym majątkiem trwałym. Wyniki kontroli zostały zaprezentowane w ramach omawiania wykonania budżetu państwa.

Wskazały one na problemy MSZ z planowaniem inwestycji budowlanych, które powtarzają się od kilku lat. Specyficzne okoliczności towarzyszące planowaniu, wynikające z dużego ryzyka prowadzenia procesu inwestycyjnego poza granicami kraju, nie mogą usprawiedliwiać niestaranności w przygotowaniu tego procesu. Wymagają szczególnego przygotowania merytorycznego kadr służby zagranicznej. Słabość planowania ujawnia się także w odniesieniu do innych zadań, w szczególności dotyczących prac remontowych i zakupów wyposażenia. Cykliczne, coroczne kontrole prowadzone w placówkach zagranicznych także ujawniają nieprawidłowości w realizacji zadań. Ostatnia z nich, dotycząca funkcjonowania służby konsularnej, wykazała niedomagania systemu obsługi wizowej.

Taki obraz w pełni uzasadnia podjęcie kontroli sposobu naboru i wykorzystania kadr służby zagranicznej. Kontrolę taką Departament Administracji Publicznej zamierza przeprowadzić w czwartym kwartale br. Podejmiemy także kontrolę realizacji przez MSZ polityki migracyjnej. Ponadto w MSZ i w razie potrzeby w konsulacie generalnym w Kolonii przewidywana jest kontrola prawidłowości analizy finansowej, dotyczącej sprzedaży siedziby konsulatu generalnego RP w Kolonii oraz zachowania procedur przy ocenie wykorzystania wyżej wymienionej nieruchomości. Przeprowadzenie tej kontroli jest przewidywane w związku z dezyderatem nr 6 sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą, skierowanym do prezesa NIK.

Aktualnie w MSZ realizowana jest kontrola udzielania dotacji na zadania dotyczące współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2013 r. Kontrola została podjęta na wniosek sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą o pilne zbadanie, czy MSZ zachowało odpowiednie procedury w zakresie trybu oraz przeprowadzania konkursu „Współpraca z Polonią i Polakami za Granicą w 2013 r.”.

Istotna z punktu widzenia zagranicznych interesów Polski jest promocja gospodarcza. Zajmują się nią podległe ministrowi gospodarki wydziały promocji handlu i inwestycji, które funkcjonują w placówkach zagranicznych. W 2012 r. NIK przeprowadziła w czterech placówkach zagranicznych, w wydziałach promocji handlu i inwestycji kontrole ich funkcjonowania. Dotyczyły one ambasad w Kijowie, Bukareszcie, Sofii oraz konsulatu generalnego w Szanghaju. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie prowadzenia działalności promocyjnej. Nieprawidłowości dotyczy gospodarki finansowej i ewidencji księgowej jednostek.

Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są pytania w tej kwestii? Nie ma zgłoszeń.

Proponuję, by Komisja rekomendowała przyjęcie sprawozdania z działalności NIK w 2012 r. Czy ktoś jest przeciw? Dziękuję bardzo.

Przechodzimy do realizacji pkt 3. – sformułowanie tematów dotyczących tematów badań kontrolnych NIK w 2014 r. Możemy przesłać propozycje do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Czy ktoś z państwa chce zabrać głos? Pan poseł Mularczyk.

Poseł Arkadiusz Mularczyk (SP):

Prosiłbym o rozważenie przez Komisję kwestii budowy, remontu, adaptacji ambasady RP w Berlinie. Proces trwa kilkanaście lat. Temat pozostaje zawieszony. Są obietnice projektu, który ma być realizowany, ale sprawa trwa koszmarnie długo i nie wystawia najlepszego świadectwa Polsce. W centrum Berlina, niedaleko Bramy Brandenburskiej mamy budynek, który jest pustostanem.

Druga sprawa dotyczy działki kilkudziesięcioarowej, którą odzyskaliśmy centrum Berlina po budynku ambasady przedwojennej. Działka pozostaje niezagospodarowana. Ten stan również trwa kilkanaście lat.

Proszę, żeby NIK rozważyła te dwie sprawy – jakie są procedury i dlaczego tak długo trwają? Mówię o tym od wielu lat, ale nic się nie dzieje w tym zakresie.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Grzegorz Schetyna (PO):

Dziękuję. Poprosimy MSZ o informację w tej sprawie. Od tego uzależnimy decyzję, czy formalizować ten wniosek.

Czy są jeszcze głosy w tej sprawie? Nie ma.

Stwierdzam, że Komisja nie sformułowała tematów. Po informacji MSZ w sprawie poruszonej przez posła Mularczyka Komisja podejmie decyzję w sprawie ewentualnego sformułowania propozycji.

Czy w sprawach bieżących ktoś chce zabrać głos? Dziękuję bardzo.

Zamykam posiedzenie Komisji.